

MUNTATGE

Llença al riu qui li agradi l'aigua.
William BLAKE

Aquest llibre parla de la connexió. De com la immersió en la creativitat ens pot acostar els uns als altres i ajudar-nos a cultivar un millor autoconeixement. De com afinar l'habilitat de sentir una connexió creativa pot ajudar-nos a desenvolupar l'empatia i establir una relació més profunda entre nosaltres i el món.

Entenc que fins i tot apel·lar a la connexió i la universalitat és problemàtic en una època de tanta divisió. Ja sigui Black Lives Matter o All Lives Matter, els drets trans o els drets terf, antivacunes o provacunes, és una època de triar bàndols. I ens hi juguem molt. Apel·lar a la germanor pot suposar minimitzar les necessitats de la gent que lluita per les llibertats i els drets fonamentals. Aquests esvorancs entre nosaltres s'han obert per bons motius.

No crec que «les nostres diferències no importen» o que som tots iguals. Tinc en compte el context social, històric, econòmic i polític de les nostres diferències i com

afecten les nostres vides. També penso que per sota de les nostres experiències viscudes directament i les nostres experiències heretades o ancestrals –per sota de les nostres identitats i cultures úniques– hi ha germanor i crec que tothom hi pot arribar a través de la creativitat.

La creativitat esperona la connexió. I una connexió amb el jo veritable i incòmode permet fer-nos responsables del nostre impacte en la gent en comptes de passar per la vida cegament, del brogit desconnectat d'un dia al següent, aprofitant el que podem de cada trobada sense pensar en res més que «la meva supervivència, la supervivència dels meus fills, la meva supervivència, la supervivència dels meus fills».

/

En els següents capítols, faré un elogi escrit de la creativitat, un elogi de la música i del teatre, i un elogi de trobar-se per sentir plegats. Entenc que el que necessitem els humans, més que poder anar a un concert o a una obra de teatre és habitatge protegit i assequible, condicions laborals segures i justes, sanitat pública, disponibilitat d'aigua i d'aliments frescos i no tòxics, i un entorn on les famílies puguin créixer sense violència, traumes ni perills. Però també crec que, just a tocar d'aquestes necessitats bàsiques, els humans sempre hem necessitat –i sempre necessitarem– jugar, crear, reflexionar i deixar anar.

Aquests són els termes que faré servir per explorar les meves idees: creativitat, connexió i connexió creativa.

La creativitat és l'habilitat de meravellar-se i el desig de respondre al que ens sorprèn. O, més senzillament, la creativitat és qualsevol acte d'amor. Qualsevol acte que impliqui fer. Normalment s'aplica al món de l'art, però també

es pot aplicar al que sigui que facis que requereixi concentració, habilitat i ingenuïtat. Per vestir bé cal creativitat, per exemple. Per criar els teus fills. Per pintar l'ampit d'una finestra. Per cuidar al màxim algú que estimis.

La connexió és la sensació d'aterrar en el temps present. La immersió total en el que sigui que t'ocupa, estar molt atent als detalls del que t'està passant. Es caracteritza per la consciència de la teva insignificança en el marc general de l'existència. La sensació d'estar totalment a lloc. Aquí mateix. Sense importar si aquest «aquí mateix» és convuls o tranquil, alegre o dolorós.

La connexió creativa és l'ús de la creativitat per accedir i sentir la connexió i aconseguir que tu i la gent que és amb tu en aquest moment arribeu a un espai més connectat.

Pot ser que aquesta connexió a un món més profund sovint sigui més viscuda pels artistes. Però de fet, qualsevol que hagi meditat, hagi resat, hagi escrutat els estels, hagi cuinat un àpat important per a la gent que estima, hagi clavat o rebut un cop de puny, hagi construït alguna cosa amb les seves mans, hagi adquirit una habilitat perquè no tenia més remei, s'hagi trobat a punt de perdre el seny o al límit dels seus coneixements, hagi acceptat una veritat incòmoda, s'hagi posat en segon terme, hagi deixat pas de debò a algú altre, l'ha notat. La connexió no és domini exclusiu dels artistes, però l'art és una bona manera d'entendre el fruit d'aquest altre lloc on comença la germanor.

Quan em refereixi al «lector», em referiré a la persona que es relaciona amb text, música o obres d'art, però també a la persona que es relaciona amb amics, desconeguts, amants i el món que els envolta. El lector és la porta que s'ha d'obrir per deixar passar el sentit.

Quan em refereixi a l'«escriptor», em referiré a l'escriptor d'un text o d'una música, però també a l'autor d'una

experiència. La part de tu que crea el relat de la teva existència i que constantment intenta trobar un fil prou fort per estirar-te de les pàgines en blanc d'un dia al següent.

/

Un cop James Joyce em va dir: «En el particular hi ha l'universal». Vaig agrair el consell. Em va ensenyar que com més atenció parava a la meva «particularitat», més possibilitats tenia d'arribar a tu en la teva particularitat.

Fa vint anys que agafo el micro, que aprofito desesperadament qualsevol oportunitat per dir la meva i que m'escoltin. Pel camí, he entrat a un munt de locals i he pensat: «Hòstia, no sé com anirà aquesta nit». He sentit que em jutjaven. M'he sentit fora de lloc. He observat el públic i els he jutjat. He estat davant de gent que sé que no són «la meva gent» i he pensat: «És impossible que vosaltres i jo fem camí plegats». I una vegada i una altra he vist que m'equivocava.

M'he passat vint anys amb un bolígraf a la mà. Vint anys estudiant l'art de dir paraules en un lloc i a una gent concrets. Tot el que he vist, ho he vist a través dels vidres de la meva creativitat; ha estat la funció primordial de la meva vida.

Parlaré d'escriure, de llegir i d'actuar perquè és el que sé que és veritat. M'hi referiré específicament, però alhora també m'estaré referint als grans temes de qui som, com vivim i com podem-nos obrir als altres.

L'empatia és recordar que tothom té una història. Múltiples històries. I recordar de deixar espai per sentir la història d'algu abans de córrer a explicar la teva.

Estimo tant la gent. Cada vegada que m'acosto a l'abisme, recupero el centre parant atenció conscientment a la gent que em trobo cada dia.

Sí, escric per a altres com jo. Altres que no encaixen, que no han encaixat mai. Bollereres com jo. Que s'adonen que no hi guanyen res intentant encaixar i que al final han hagut de trobar el seu propi camí.

Escric per a qui el món li importa una merda.

Per a qui veu primer la bellesa i acaba sent testimoni de la carnisseria.

Per a qui veu primer la carnisseria i acaba sent testimoni de la bellesa.

Però també per a qui que sempre ha encaixat.

Per a qui no li importa res.

Per a qui no ha vist mai la bellesa enlloc. I encara menys la carnisseria. Només el perfil de les coses i passar el temps.

Gent que pensa com jo i gent que ho troba completament ridícul.

Tothom. Tothora. Sigui com sigui.

PROVA DE SO

La guilla maleeix la trampa, no a si mateixa.
William BLAKE

El problema del reflex és que abans de mirar-nos al mirall ens arreglem. I així el que veiem és el que esperem veure. Abans de fer un cop d'ull furtiu al vidre fosc d'un cotxe aparcat o d'un aparador, ja hem fet la cara o el gest que esperem veure. Ens adaptem pel xoc de l'observació. Veure'ns de veritat demana una aproximació diferent.

Situar-nos a nosaltres mateixos totalment en el present és difícil. Quins valors defensem? Com encaixem les nostres creences amb les realitats de les nostres vides com a consumidors? Potser creus que ets bona gent, és clar. Però com ho podries assegurar del tot? Quan va ser l'últim cop que et vas comportar d'una manera que entrava en conflicte amb el que creus? No et passa cada dia, això de transgredir els teus propis codis? Potser no dubtes de la teva honestedat i integritat, però tot i així, has mentit a la teva parella i has esborrat missatges. Tot i així, has perdut els estreps al cotxe i has escridassat el teu fill.

Per arribar a entendre millor el nostre comportament, ens cal conèixer qui som, no només com voldríem ser sinó com obrem. Com actues segons amb qui estàs? Deixaries passar un comentari racista o homòfob de part d'un conegut perquè interrompre'l i retreure-li trencaria el teu codi social personal? Aquest conformisme social significa que valores més el teu desig d'agradar o d'evitar la confrontació que la teva moral?

Les existències paral·leles de qui voldríem ser i qui som en realitat fa molt que són obsessions literàries. Ens expliquem històries inacabables sobre les forces que lluiten per les nostres ànimes, sigui Faust i els seus dimonis, K. Dot de Kendrick Lamar intentant trobar el seu camí a *good kid, m.A.A.d city* o Odisseu beneït per Atenea i castigat per Posidó. Aquestes obres esperonen l'examen atent dels motius i les morals. Però és molt més fàcil delegar la responsabilitat als déus o a les circumstàncies que agafar el toro per les banyes i dir: «Potser no soc qui considero que soc. Potser, de fet, no m'hi he considerat mai del tot».

Ens hem allunyat de nosaltres. Les farses que s'espera que protagonitzem s'han tornat reals i se'ns han empassat de cop. De quina altra manera podríem suportar els paràmetres de les nostres vides? En virtut dels encenalls que recollim per demostrar que valem la pena? Creient-nos la farsa?

I ens hem allunyat els uns dels altres.

/

La insensibilitat, o la desconexió, és la manca d'un sentir autèntic. Mantenir una relació superficial amb el que sigui que estigui passant mentre alhora ets totalment a un altre lloc. Tan consumits per les preocupacions del dia a dia, els

fets reals del dia a dia passen inadvertits o són tan insuportablement concrets que són viscuts de manera hiperrealista com amenaces a la teva vida.

Notes la càrrega que s'acumula amb cada acció? La perversió del desig de mantenir la calma i no cedir? Ets de la mena que s'aguanten fins a límits irracionals? Dels que escolten sense escoltar? Dels que tasten sense tastar? Elimines els conflictes en comptes d'afrontar-los? Et fa l'efecte que tot acaba sent algun tipus d'excusa? Fas les coses per inèrcia sense arribar enlloc? Ets incapaç d'adonar-te de quines són les teves preferències o els teus sentiments, i encara menys de prioritzar-los? No t'interessa res que desgasti les teves reserves interiors?

Quines reserves interiors?

Qui és el jo de fora l'escenari? El teu jo no-públic? El teu jo quan no ets amb la teva parella, amb la família, amb les amistats? El teu jo que no va a treballar ni paga les factures? El teu jo que no ha abandonat, que no fuma crac, que no s'ha quedat sense lloc on viure? El teu jo que no està orgullós que li vagi bé la feina? El teu jo que no el calma una nova relació, un nou pentinat, unes sabates noves o una nova eina d'emmagatzematge? El teu jo la moral del qual no es basa en els diaris que llegeixes o la ideologia que segueixes? El teu jo que t'apareix a mitjanit, quan et despertes d'un somni, convençut que has sentit un soroll a l'altra banda de la porta?

Aquest mateix «jo» que és en tothom.

/

La insensibilitat és una resposta lògica a la bufetada de l'edat. Per poder sobreviure-la amb un mínim de senderi, per poder funcionar o fins i tot florir, cal insensibilitat.

Una insensibilitat que es fa evident als transports públics en hora punta, o quan camines pels carrers plens de botigues i de gent comprant, o per un barri acabat de gentrificat, o quan fas un petó a la teva parella mentre penses en altres coses. Fer les avorrides tasques quotidianes al final d'un dia avorrit del que sigui que fas per mantenir-te. La insensibilitat precària de la borratxera, del sexe esporàdic i indiferent, de les drogues barates o de les drogues cares. Una insensibilitat que és permissiva, que distreu, que es recompensa a si mateixa amb una insensibilitat cada cop més gran. La insensibilitat d'abandonar el cos i d'abandonar la ment i d'abandonar els llocs dient: «La vida segueix», «Les coses són com són», «No perdís els estreps», «No perdís el temps», «No ho deixis per demà». No deixar res per demà, mai, en un permanent estat de dissociació lleu o sever. Mirar compulsivament. Beure compulsivament. Menjar compulsivament. Oblidar.

Conec aquesta insensibilitat perquè és la meva vida.

He buscat aquesta insensibilitat. Durant molts anys m'he dedicat en cos i ànima a perdre la sensibilitat. A evitar en comptes d'assumir el que experimento. He necessitat alguna cosa per fugir radicalment de la realitat. He triat el consum de drogues i alcohol per escapar-me de la pressió del cervell i del món. I ha estat positiu i negatiu alhora. La insensibilitat pot ser preciosa. Pot ser necessària. Ens cal equilibri. Quan la vida tendeix massa a la desconexió o a la connexió, és un procés esgotador, intentar reanimar l'avatar o replantar allò trasplantat.

Em trobo buscant un antídote per a la insensibilitat. Però no cal cap vacuna ni bandejar-la de la paleta de l'experiència. La insensibilitat és part de l'experiència.

Aquí, com sempre, parla el meu privilegi. Estar en posició de ser capaç d'ignorar la realitat del que el sistema

fa i no para de fer és ser-ne totalment còmplice. És beneficiar-se'n enormement. Ser capaç de no pensar en com els guanyadors d'aquest joc han aconseguit els seus enormes dipòsits de riquesa mineral és aprofitar-se d'aquesta riquesa. La llarga llista de països saquejats, de dictadors instaurats, de revoltes finançades per interessos corporatius, de cossos empresonats, de terres arruïnades. Mort, malalties i oleoductes. Ser capaç d'ignorar les desigualtats de la teva pròpia ciutat és enriquir-se amb aquesta desigualtat. La criminalització dels cossos negres per part d'un estat institucionalment racista. Les famílies que encara viuen en llars provisionals anys després de l'horror de Grenfell.

No penso, no vull pensar. Em sento atrapada pels costums i res no és real tret de la magnitud de tot plegat i no puc moure'm i no puc deixar de moure'm. M'han canviat tots els torns i no m'arriba per pagar el lloguer i encara espero que l'ajuntament respongui a les meves demandes i tiro endavant amb l'ajuda dels companys però un dia s'acabarà. No sento res. Soc una bona persona. Escolto les penes d'amor dels meus amics, els dono els millors consells. Faig el que puc per la meva família, sempre els vaig a veure. No faig bromes de mal gust, les criatures m'adoren. Els animals també. Miro de flirtejar amb el meu marit. Li compro joies a la dona per Nadal. No sento res.

James Baldwin captura la immersió en l'amor obsessiu a *Giovanni's Room*: «En aquella habitació, la vida semblava que passés sota el mar, el temps ens corria indiferent, les hores i els dies no tenien sentit». Hem acabat en uns aiguamolls inabastables, d'atemporalitat i demora semblants. És com perdre's en una relació tòxica. Sé que no ho vull. Però no sé com sortir-ne.

El sistema necessita la teva insensibilitat. Ets un consumidor. Per al teu govern, només serveixes d'això. No ets res. Oli per fer girar un engranatge que depèn de la teva compli-
citat i de la teva mal-leabilitat apassionada. T'han fet creure que ets la llavor d'un futur esplèndid i que tot el que has de fer per viure millor la vida és competir. Guanyar. Consumir. Ets un consumidor i els teus pares són consumidors i els teus avis són consumidors i els teus fills són consumidors. Aquest és el teu llegat. Des de la Il·lustració, aquesta època glorificada d'atrocitats europees que ha venut la seva pròpia importància i ha difós la seva pròpia mitologia a escoles i llibres de text i a les pantalles com l'era de l'excel·lència artística i filosòfica sense parió quan, en realitat, va ser una època de violència, de guerres civils i mundials, de desigualtats, repressió i crueltat salvatge. Funcionava a base de sang. De la sang de les classes treballadores. La sang dels cossos negres i mestissos explotats i venuts i assassinats en nom del progrés. Ensangonats, vergonyosos i erigits sobre columnes en totes les nostres ciutats terribles, temples orgullosos de pedra d'una època malvada que es va saber vendre com el Segle de les Llums. Encara vivim en aquesta època. El seu caos no s'atura. La industrialització de la desigualtat continua. La teva insensibilitat és necessària. La meua insensibilitat és necessària.

I, tanmateix,

dir poemes equilibra la sala.

He vist com passa, tantes vegades, en situacions tan diferents. Perquè no hi ha música, no hi ha escenografia, no hi ha teló de fons, només cal una persona que parli i una que escolta, l'*spoken-word* es pot fer a qualsevol

lloc, i com a poetes, quan ens contracten, apareixem, per molt improbable que sembli. He dit poemes a galeries d'art del centre de Londres, a festes *queer* en espais alliberats, a un grup de joves d'un refugi per als sensellar, al director d'un banc internacional en una muntanya privada, a una banda de motociclistes delinqüents en un xiringuito d'autopista a la costa del Pacífic. Sempre amb les mateixes mans tremoloses, la mateixa urgència per connectar i la mateixa sensació que en passaria alguna de grossa. He actuat entre grups punks en cases okupes, amb DJ de *jungle* en festes autogestionades, després d'estranyes presentacions en col·legis i amb grups d'alta complexitat, en un teatre d'òpera d'un poblet d'Itàlia, improvisant en una cantonada amb els companys i en espectacles per recaptar diners per a institucions culturals. Un cop em van contractar per dir poesia en un escenari d'humoristes convencionals; tot el públic esperava l'estrella humorista i jo vaig sortir arrossegant els peus per parlar d'Ícar. He dit poemes en biblioteques, entre números de circ, en espais de ciència-ficció apocalíptica de festivals, en espectacles de cabaret al fons d'una cocteleria, en batalles de rap, als menjadors de les cases, a pubs amb el futbol de fons, al carrer a fora del concert d'algú altre, al pàrquing de l'Albert Hall. Un cop em van contractar per actuar darrere de la barra d'un pub de moda i simplement dir a crits els meus poemes i en aquell moment em va semblar bé. He dit poemes en botigues esportives a una colla de corredors que tornaven d'una cursa; jo encara duia la roba de la nit anterior i tenia la cara vermella dels capil·lars rebentats de tot el que havia begut, deia poemes de temes vagament motivadors mentre ells descansaven amb roba de licra. He dit muntanyes de poemes als vestíbuls dels recintes. Era com si sempre ho haguéssim de fer als vestíbuls, donar-ho tot a la gent que

passava quan sortia del concert a l'auditori i anava al lavabo o a fer cua per una copa.

El llenguatge despulrat té un efecte humanitzador; quan escolten algú que explica la seva història, la gent s'obre perceptiblement, es torna més vulnerable i abaixa les seves defenses; les sales es tornen menys fredes, menys agressives. Un cop vaig recitar pels interns de la presó de Holloway i les meves paraules van agafar una volada que no havien tingut mai abans. De cop i volta, cada vers parlava de l'instant precís d'aquella actuació i per a mi va ser una experiència impactant. A la mateixa època, vaig recitar a la inauguració de la Louis Vuitton Maison a Bond Street i va passar el mateix. Les paraules van agafar una volada, una punxa, que no havien tingut mai. Jo allà amb els meus pantalons de xandall, fora de lloc entre supermodels, em sentia totalment exposada i jutjada, però quan vaig començar a dir els poemes, l'energia es va transformar, la meva també, i tothom es va obrir. Cada vegada que he entrat a llocs desconeguts amb poemes per dir, m'he hagut d'enfrontar amb les meves pròpies inseguretats i prejudicis sobre a qui em dirigia i per què, i cada vegada he après que el que ens connecta és més poderós que el que ens separa.